

Zaawansowana
PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA
WYKŁAD 5-6

Altruizm

Prof. dr hab. Dariusz Doliński

**ZACHOWANIE PROSPOŁECZNE –
postępowanie mające na celu dobro
innej osoby**

**ALTRUIZM – działanie podjęte
wyłącznie dla dobra innej osoby, a nie
zewnątrznych nagród**

PROBLEM REDUKCJI POBUDZENIA jako NAGRODY

„Dlaczego nie pomagają ?”

MODEL LATANE i DARLEYA (1970)

- **Obserwator musi ZAUWAŻYĆ, że coś się stało**
- **O. musi ZINTERPRETOWAĆ zdarzenie w kategoriach WYPADKU**
- **O. musi dojść do wniosku, że jest ODPOWIEDZIALNY za to, co się dzieje i za to, co może się stać**
- **O. musi WYBRAĆ FORMĘ interwencji**
- **O. musi INTERWENIOWAĆ**

Egzemplifikacja konsekwencji modelu Latane i Darleya

Przy przykładowych wartościach: zauważył 80%,
uznał za wypadek: 70%, poczuł
odpowiedzialność: 25% wybrał daną formę
interwencji 30% i zdecydował się interweniować
25%

Istnieje tylko nieco ponad 1% szans na
interwencję obserwatora

Pluralistyczna ignorancja

(niewiedza wielu) – tendencja do ignorowania zagrożenia i interpretowania go jako sytuacji „normalnej” przez wielu (ewentualnie kilku) świadków wypadku w związku z wzajemnym obserwowaniem zachowań innych, wskazujących, że „nic się nie dzieje”.

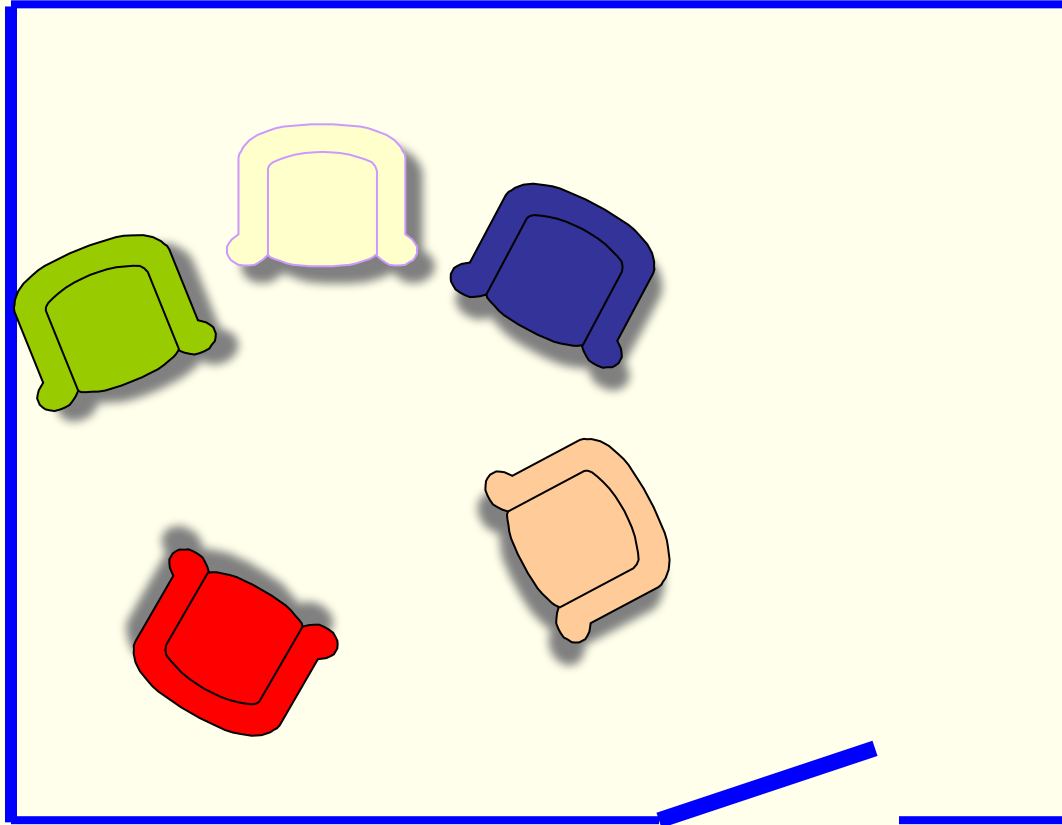

Eksperyment „dym w pomieszczeniu”:

osoba sama: 75% interwencji

trzy osoby: 38% interwencji

*trzy osoby, spośród których 2
współpracowników: 10% interwencji*

Warunki	Średni czas w sekundach (tylko pomagający)	% interweniujących
Wzrok w podłodze	44,3	68
Prosto w oczy	5,6	98

N = 50 osób w każdych warunkach

Rushton (1980)

- pomagamy komuś w pewnych sytuacjach
- prawie wszyscy pomagają w jakiejś sytuacji
- te same osoby pomagają w jednej, ale nie pomagają w innej sytuacji

Levine, Norenzayan, Philbrick (2001)

Interkorelacje wskaźników pomagania

	Niewidomy	Upuszczone pióro	Złamana noga
U.p.	,28		
Z.n.	,21	,36	
N+U.p. +Z.n.	,67	,77	,73

Miasto	suma	niewidomy	pióro	noga
Rio de Janeiro	93 %	100%	100%	80%
Kalkuta	83%	92%	63%	93%
Wiedeń	81%	75%	88%	80%
Praga	75%	100%	55%	70%
Bukareszt	69%	92%	66%	48%
Sofia	57%	80%	69%	22%
Amsterdam	54%	58%	54%	49%
Singapur	48%	50%	45%	49%
Nowy Jork	45%	75%	31%	28%
Kuala Lumpur	40%	54%	26%	41%

Darley i Batson (1973)

ZMIENNE OSOBOWOŚCIOWE

NIE

ZWIĄZANE Z UDZIELANIEM POMOCY:

- makiawelizm
- autorytaryzm
- alienacja
- odpowiedzialność społeczna
  - popularność w grupie

(Nie spieszący się) SAMARYTANIN

Batson (1987)

pośpiech

mały

średni

duży

63%

45%

10%

3,00

1,82

0,70

Eksp. Piliavin – „metro”

- ROLA KOSZTÓW UDZIELANIA POMOCY
- Koszt nie udzielenia pomocy (negatywne emocje, utrata przyjaźni, dezaprobata otoczenia) a koszt udzielania pomocy jako kluczowe pojęcia

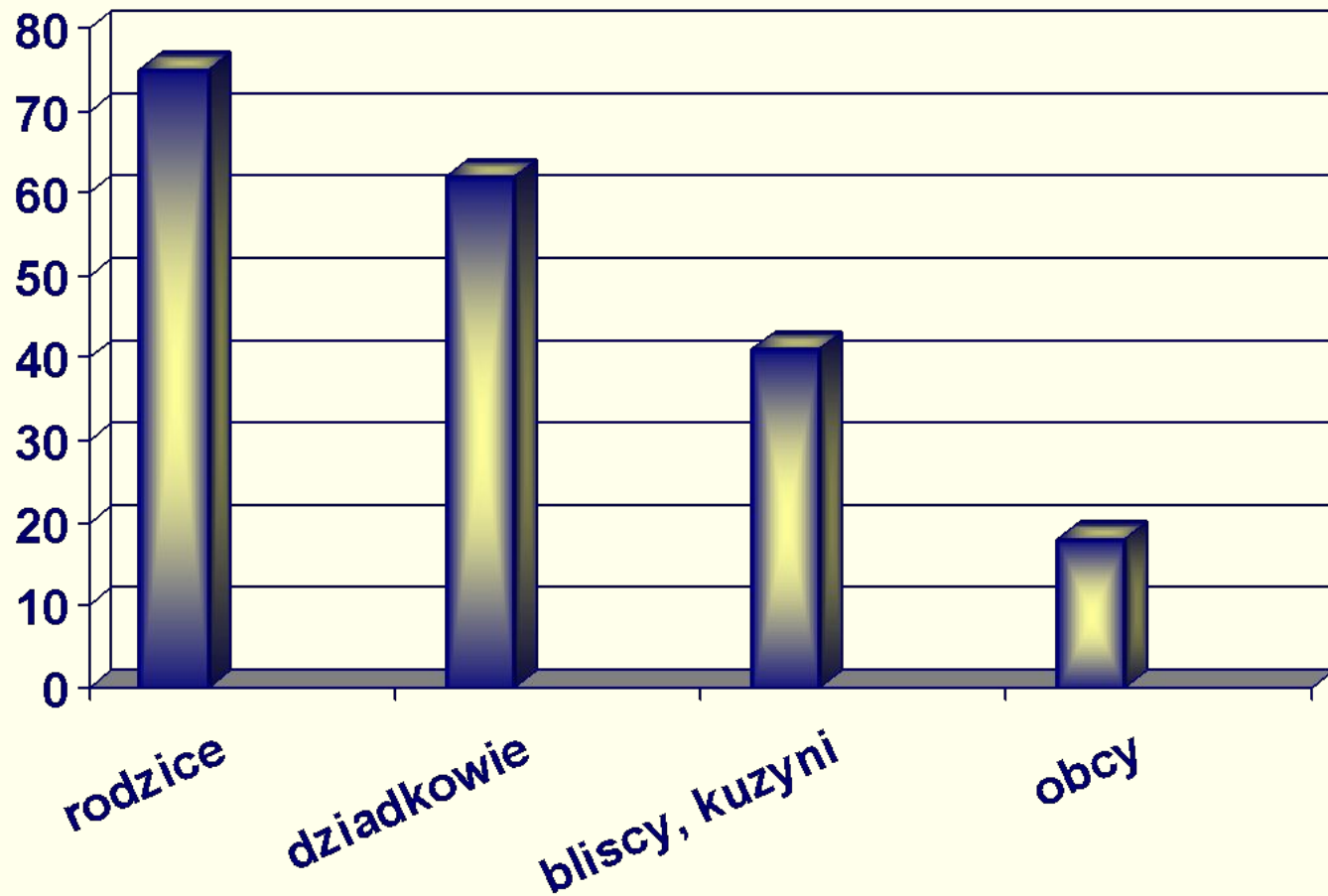
Jane Piliavin i inni (1982)

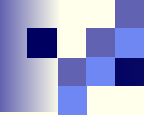
Przewidywany sposób funkcjonowania obserwatora

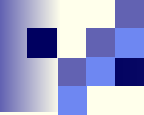
Koszt <i>nie</i> udzielenia pomocy	Koszt udzielenia pomocy	
	NISKI	WYSOKI
WYSOKI	Interwencja bezpośrednia	Interwencja pośrednia lub reinterpretacje (np. deprecjonowanie ofiary) obniżające koszt nie udzielenia pomocy
NISKI	Zachowanie zgodne z normami obowiązującymi w danej sytuacji	Ucieczka, zignorowanie, reinterpretacje „nic się nie dzieje”

Model socjobiologiczny

-
- Pomoc odwzajemniana (reguła wzajemności)
  - Modelowanie (Eksp. Bryana: kierowcy częściej zatrzymywali się, by pomóc kierowcy zepsutego auta, gdy pół kilometra wcześniej widzieli, jak ktoś pomaga w ten sposób)
  - Atrakcyjność fizyczna ofiary wypadku
  - Płeć (eksperymenty vs. życie)
  - Potrzeba aprobaty społecznej

-
- Pojęcie MY jako rozszerzone JA
  - Podobieństwo do JA
  - Normy osobiste
  - Umiejętność decentracji (Piaget) i empatii
  - Batson: EMPATIA: Eksperyment ELAINE
  - Czy istnieje altruizm egzogenny?

Regulacja nastroju

- Eksperyment Isen
- (1) Manipulacja nastrojem
- (2) Warunki łatwego altruizmu – pozytywny nastrój = zwiększony altruizm
- (3) Warunki kosztownego (trudnego) altruizmu – pozytywny nastrój = zmniejszony altruizm

Cialdini

- Nieco obniżony nastrój (śmierć w dalekiej rodzinie) a skłonność do altruizmu
- EKSPERYMENT ZAMROŻENIE
- Spór Cialdiniego z Batsonem, czyli: CZY ISTNIEJE ALTRUIZM EGZOGENNY?

JAK MOŻNA ZWIĘKSZYĆ GOTOWOŚĆ DO ZACHOWAŃ ALTRUISTYCZNYCH?

- modelowanie zachowań altruistycznych w rodzinie
- kształtowanie altruizmu egzogenego poprzez komunikaty werbalne
- nagradzać altruizm nieregularnie (zwłaszcza nagrodami niematerialnymi)
- stosować strategię stopy w drzwiach

DZIĘKUJE ZA
UWAGĘ